

Inspireren

Ondersteunen

Uitdagen

Externe verrijgingsklas do's en don'ts

4 februari 2025

UNIVERSITEIT
GENT

Universiteit
Antwerpen

Vlaanderen
verbeelding werkt

KU LEUVEN

TALENT

Wie zijn wij?

Dorien Van Den Steen – Daltonschool De Kleine Icarus

- CSF-coördinator/ankerfiguur
- Zorgleerkracht
- Leerkracht in L6

Himsha Vanhaecke – De Krekel

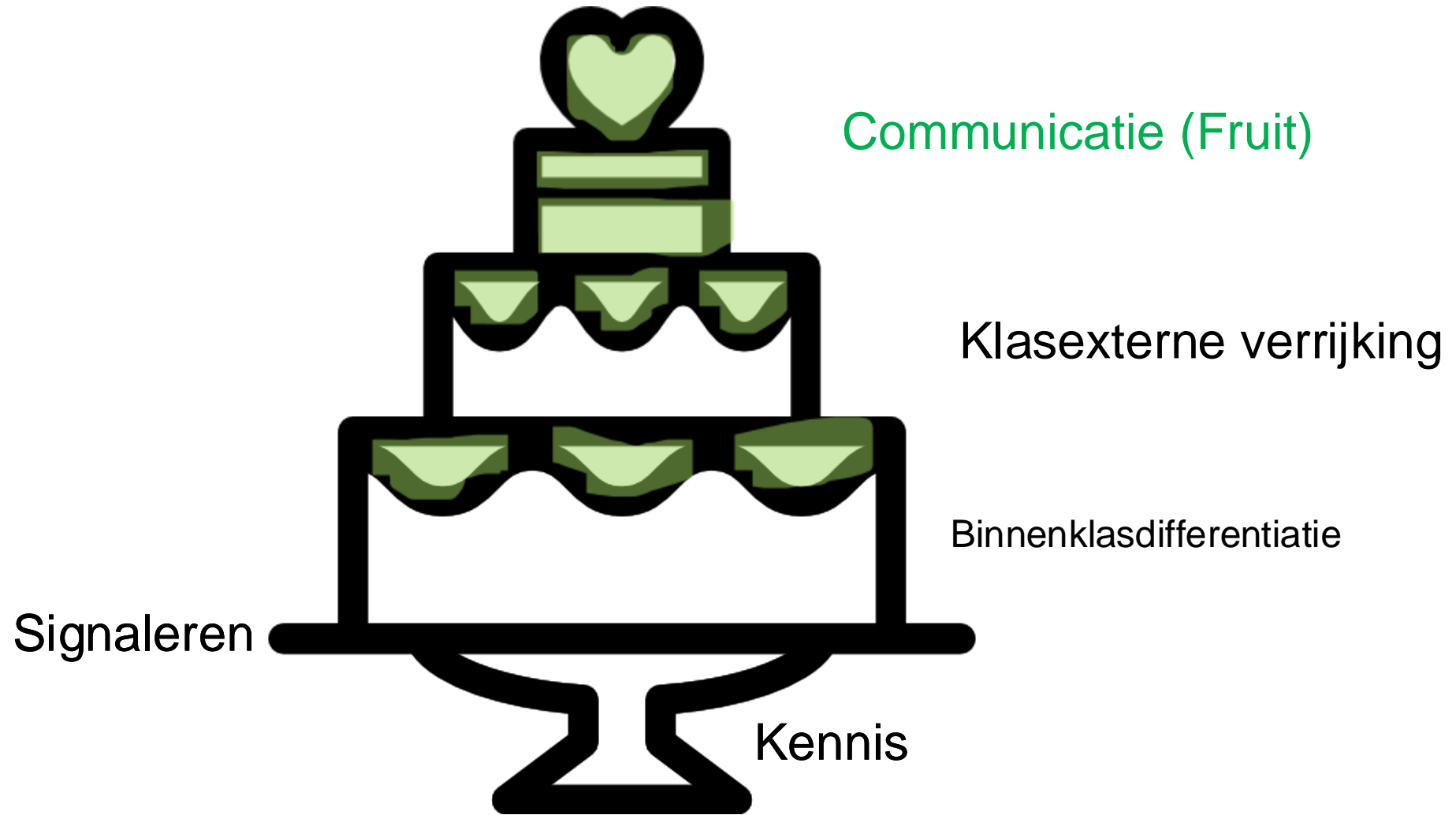
- CSF-coördinator/ankerfiguur
- Zorgleerkracht/leerkracht externe verrijkingsklas
- Leerkracht sociale vaardigheden

Agenda

1. Do's & don'ts
2. Voorbeelden
3. Vragen?

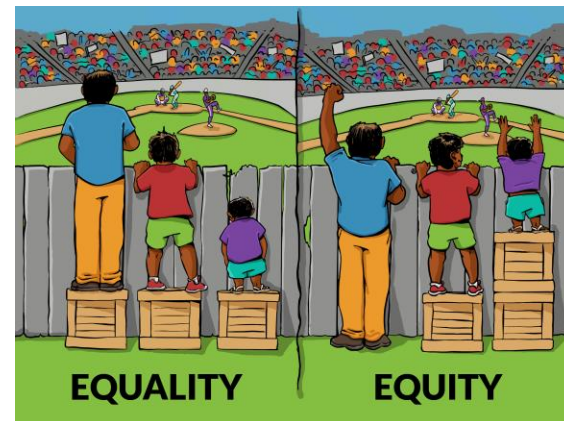
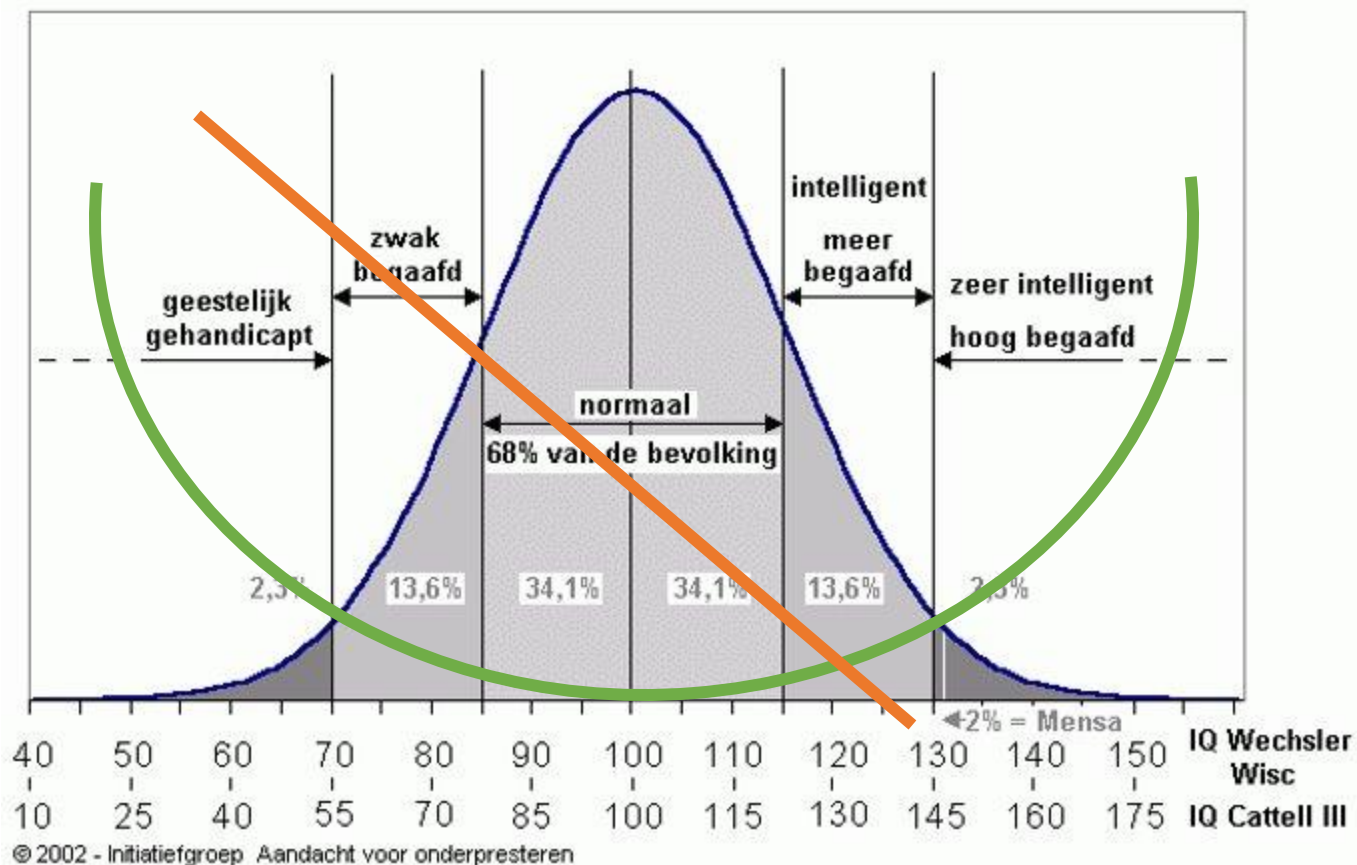
1. Do's en don'ts

Do 1: Zet de binnenklasdifferentiatie op punt

Noden van CSF-leerlingen

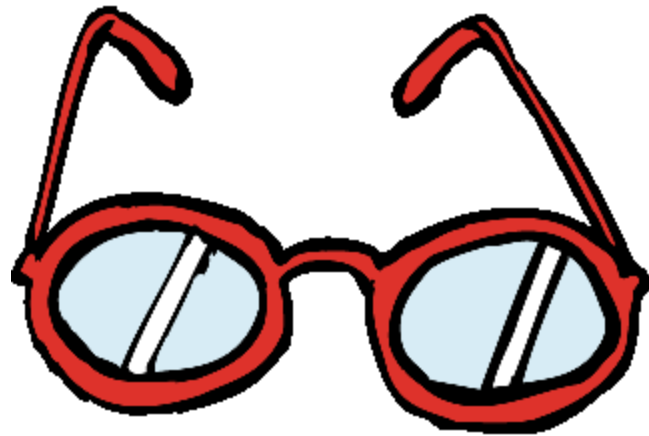

Zorg zoals die nu in de meeste scholen wordt gegeven

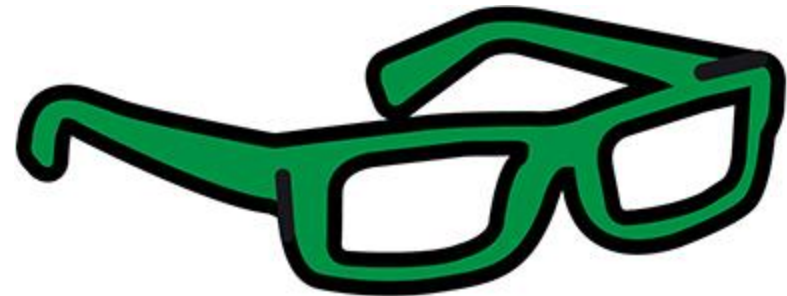
Zorg zoals het zou moeten verdeeld zijn

Do 2: selecteer doordacht

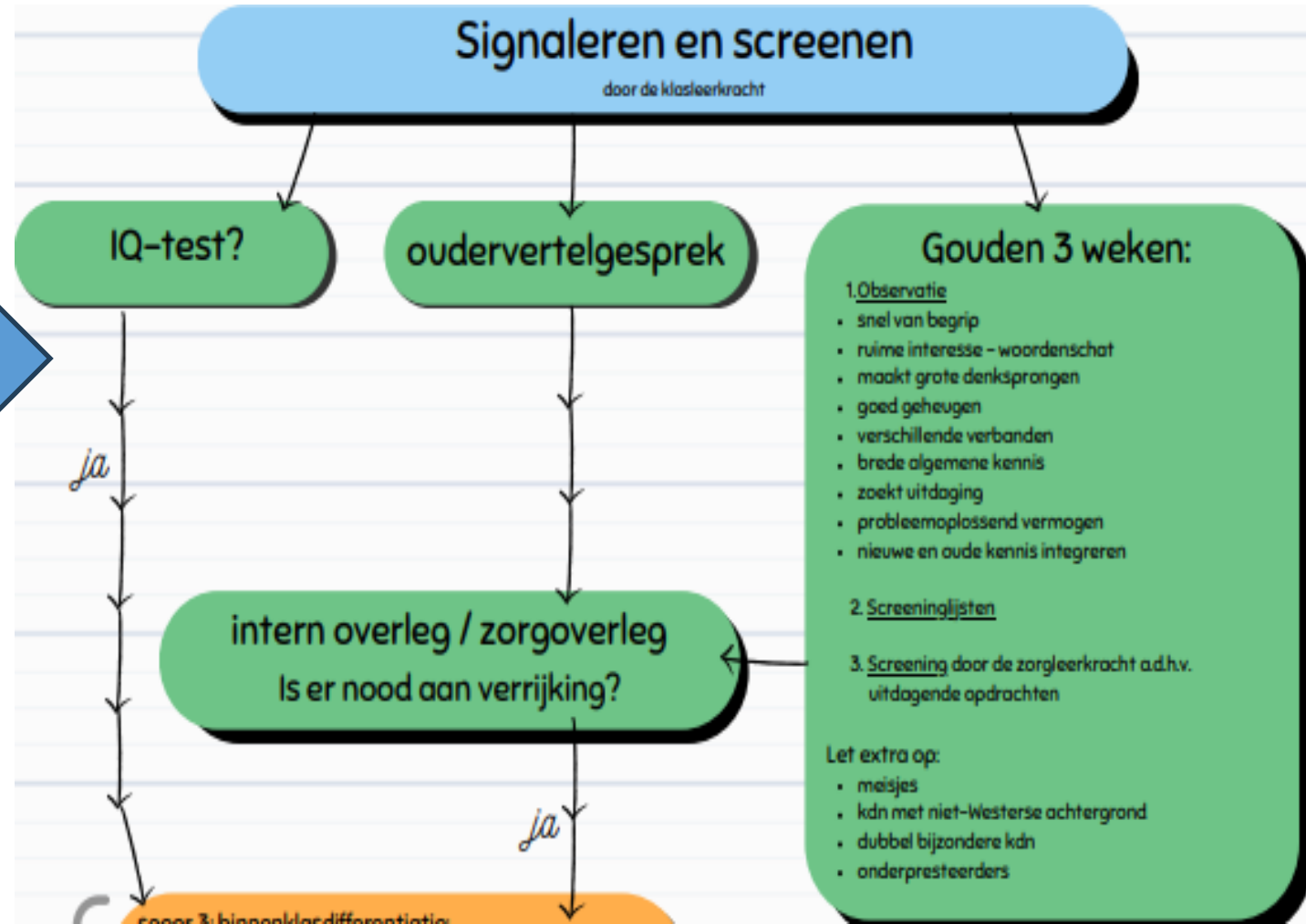
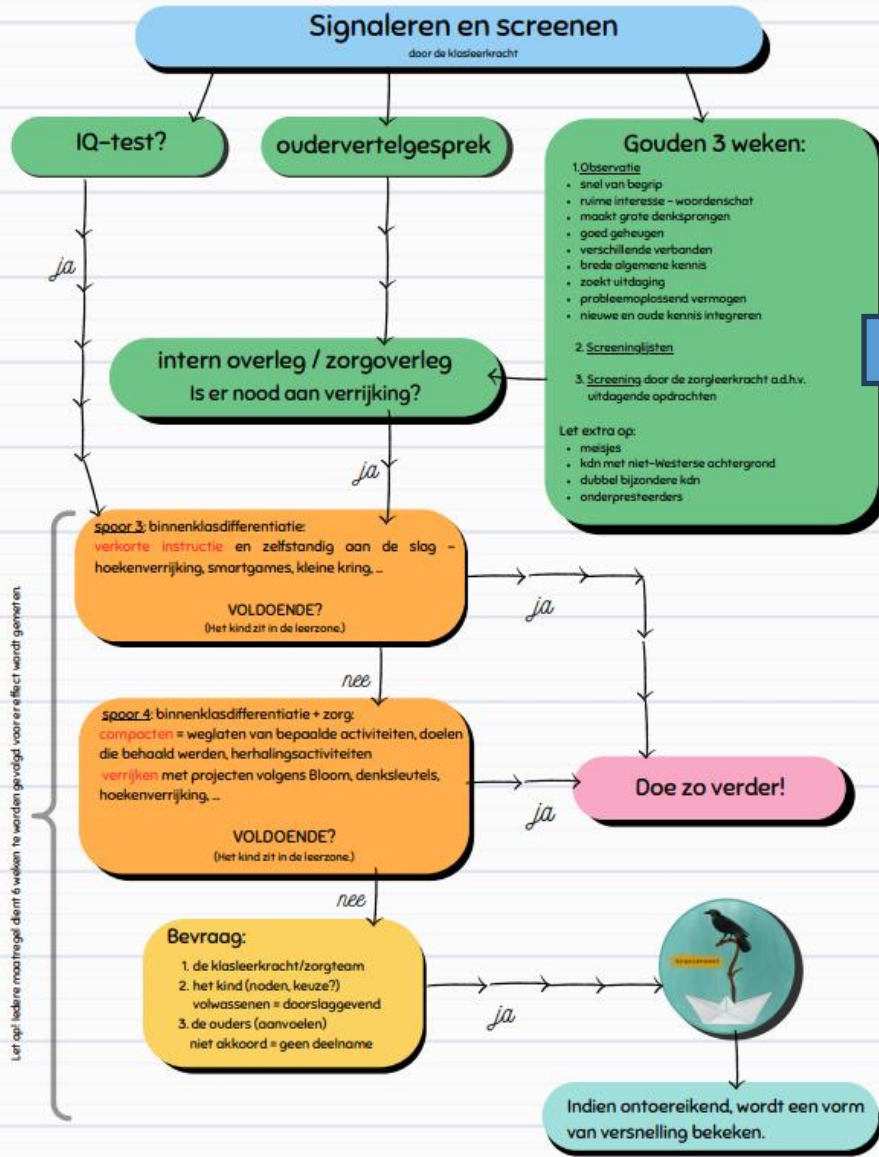
Weten wie cognitief
sterk functionerend is?
(meten)

Weten wat een cognitief
sterk functionerend kind
nodig heeft?
(handelingsgericht)

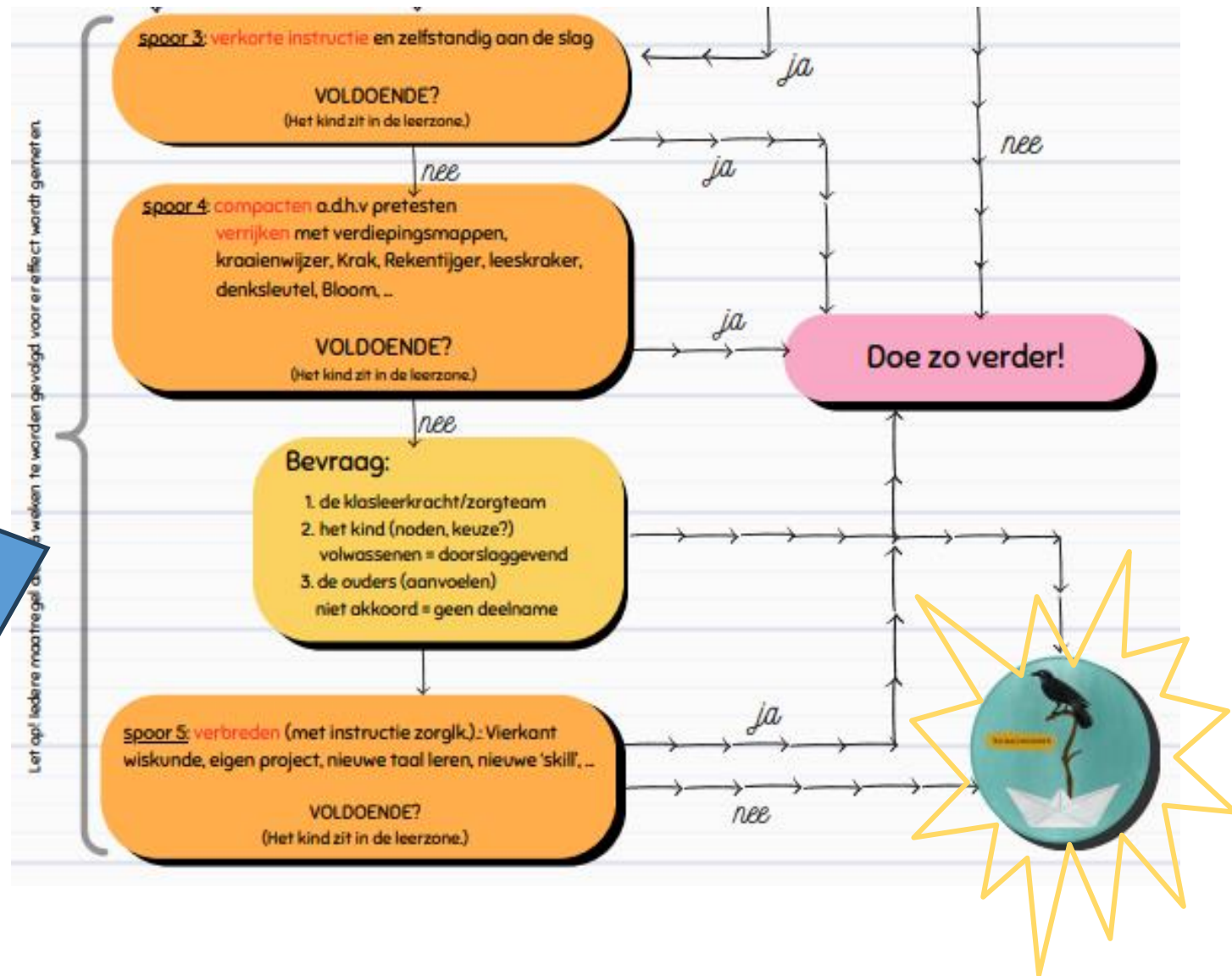
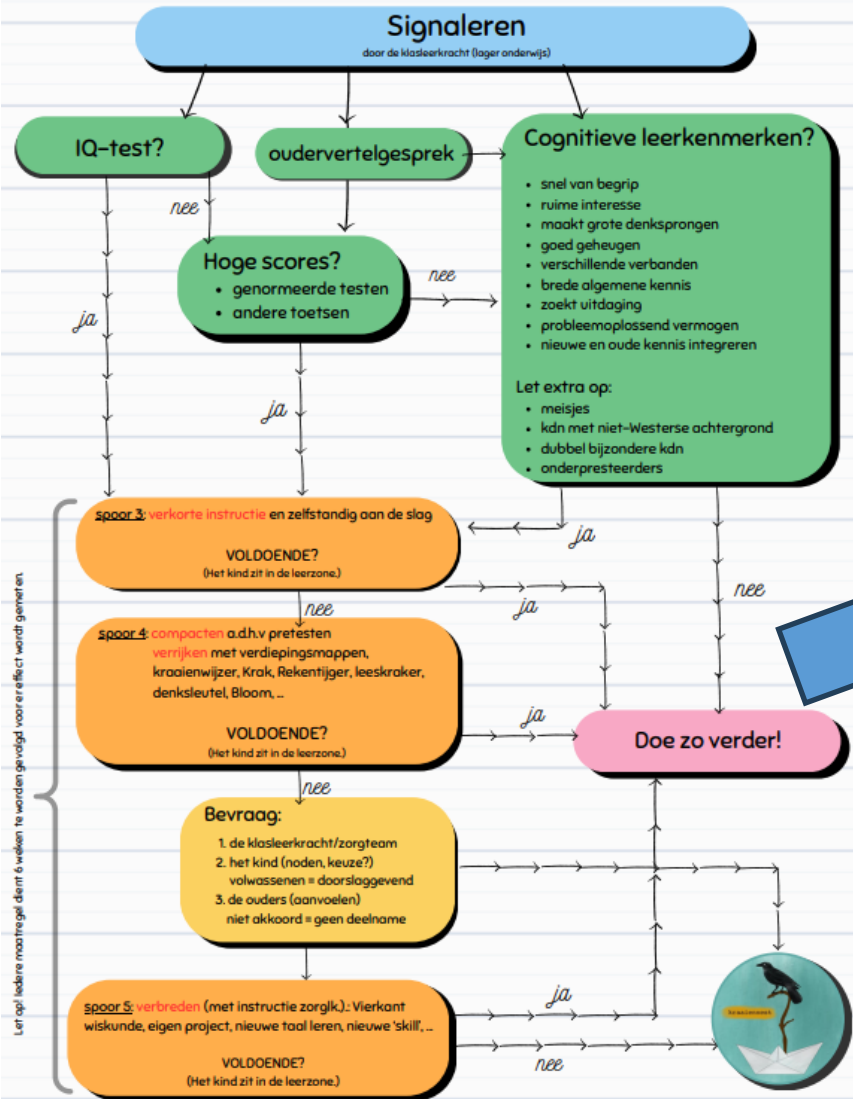

CSF-TRAJECT KLEUTER

CSF-TRAJECT

Don't 2: geef geen "eeuwig" ticket tot de externe verrijingsklas

- Evalueer per periode
(zorg)overleg, oudercontact, leerlinggesprekken
- Is er nog nood aan deelname aan de externe verrijingsklas?

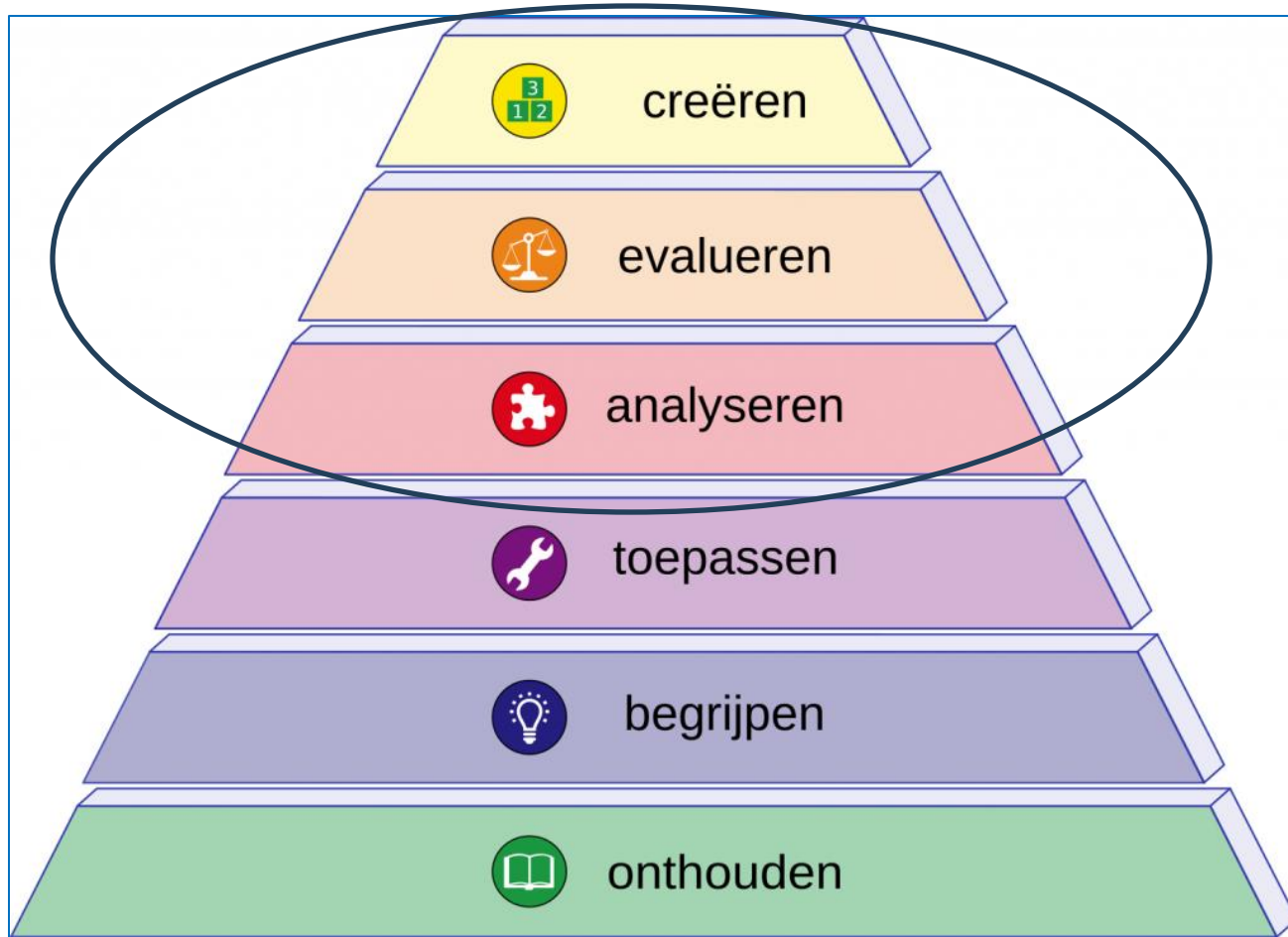
Do 3: Bied gevarieerde en complexe taken aan...

die uitstijgen boven de inhoudelijke én praktische mogelijkheden van de klas.

Maak gebruik van de cognitieve leerkenmerken:

- Beschikt over een goed geheugen
- Maakt grote denk- en leerstappen
- Heeft een brede algemene interesse en kennis
- Is snel van begrip
- Beschikt over een groot analytisch vermogen
- Zoekt uitdagingen
- Is in staat verworven kennis toe te passen
- Is in staat nieuwe kennis te integreren met oude kennis
- Beschikt over een groot probleemoplossend vermogen

Taxonomie van Bloom

Deze bestaat uit:

Hogere denkorde-vragen:

- meerdere antwoorden mogelijk
- 3 niveaus: analyseren, evalueren en creëren

Lagere denkorde-vragen:

- één juist antwoord
- 3 niveaus: onthouden, begrijpen en toepassen

Wat met kleuters?

Pluspro

Integratiematrix voor kleuters, kleuteriden.nl

	Behouden	Begrijpen	Toepassen	Analyseren	Evalueren	Creëren
1. Kennis	Wat weet ik van dit onderwerp?	Wat begrijp ik van dit onderwerp?	Waar kan ik dit onderwerp toe gebruiken?	Waarom is dit onderwerp belangrijk?	Wat heb ik geleerd van dit onderwerp?	Wat kan ik met dit onderwerp maken?
2. Begrijpen	Wat is de betekenis van dit onderwerp?	Wat is de relatie tussen de verschillende onderdelen van dit onderwerp?	Waarom is dit onderwerp belangrijk?	Wat heb ik geleerd van dit onderwerp?	Wat heb ik geleerd van dit onderwerp?	Wat kan ik met dit onderwerp maken?
3. Toepassen	Waar kan ik dit onderwerp toe gebruiken?	Waarom is dit onderwerp belangrijk?	Wat heb ik geleerd van dit onderwerp?	Wat heb ik geleerd van dit onderwerp?	Wat heb ik geleerd van dit onderwerp?	Wat kan ik met dit onderwerp maken?
4. Analyseren	Waarom is dit onderwerp belangrijk?	Wat heb ik geleerd van dit onderwerp?	Wat heb ik geleerd van dit onderwerp?	Wat heb ik geleerd van dit onderwerp?	Wat heb ik geleerd van dit onderwerp?	Wat kan ik met dit onderwerp maken?
5. Evalueren	Wat heb ik geleerd van dit onderwerp?	Wat heb ik geleerd van dit onderwerp?	Wat heb ik geleerd van dit onderwerp?	Wat heb ik geleerd van dit onderwerp?	Wat heb ik geleerd van dit onderwerp?	Wat kan ik met dit onderwerp maken?
6. Creëren	Wat kan ik met dit onderwerp maken?	Wat kan ik met dit onderwerp maken?	Wat kan ik met dit onderwerp maken?	Wat kan ik met dit onderwerp maken?	Wat kan ik met dit onderwerp maken?	Wat kan ik met dit onderwerp maken?

- Verval niet in leuke taken die alle kinderen aankunnen!
- Stimuleer het creatief denken ($\neq$ muzische vorming)
- Wissel verschillende manieren van lesgeven af
(top-down, bottom-up, thema uitwerken samen met de kinderen, ...)

Do 4: stel de doelen scherp!

Zet in op:

- Leerkuilervaring – leerzone herkennen
- Contact met ontwikkelingsgelijken
- Leren leren
- Psycho-educatie / mindset / versterken van executieve vaardigheden
- Inspelen op verschillende intelligentiedomeinen en interesses
- zorgen voor meer welbevinden via een specifiek aanbod
- Intrinsieke motivatie versterken

Model van Talent Ontwikkeling (MTO)

Do 5: communiceer op niveau van de leerlingen

Executieve functies / vaardigheden

Organisatie

APK

Planning & Prioritering

Tijdmanagement

1 2 3

16:30

FINISH

Doelgericht doorzettingsvermogen

Volgehouden aandacht

Emotieregulatie

Impulscontrole Reactie-inhibitie

Ans Ramaut-uniQue-Talent © SELFIE-LAB project 2020

Tijdkracht

Onthoud- & Doekracht

Buigkracht

Doorzetkracht

omniskindcentra
samen wijzer

EFFI & FURON
Breinhelden

Startkracht

Gevoelskracht

Plan- & Regelkracht

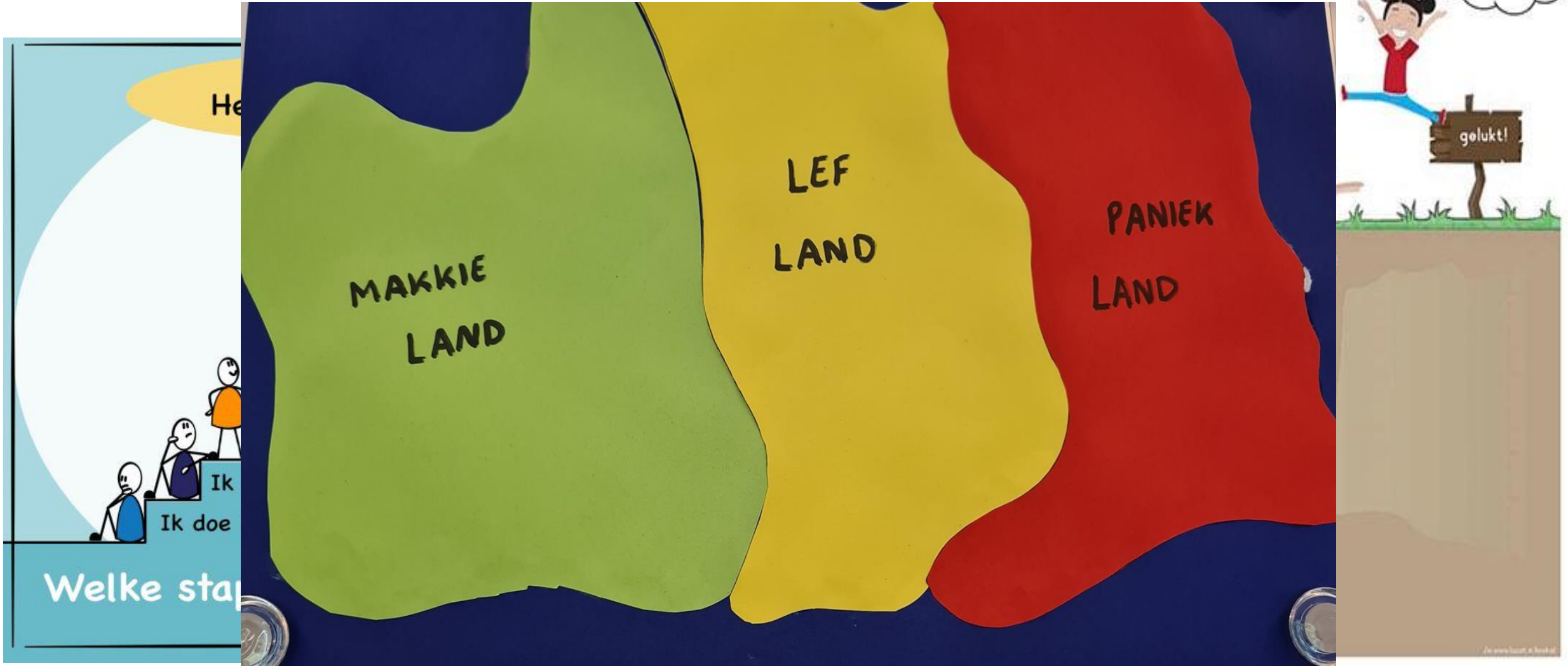
Stopkracht

Spiegelkracht

Aandachtkracht

De leerkuil / de leertrap

De leerkuil

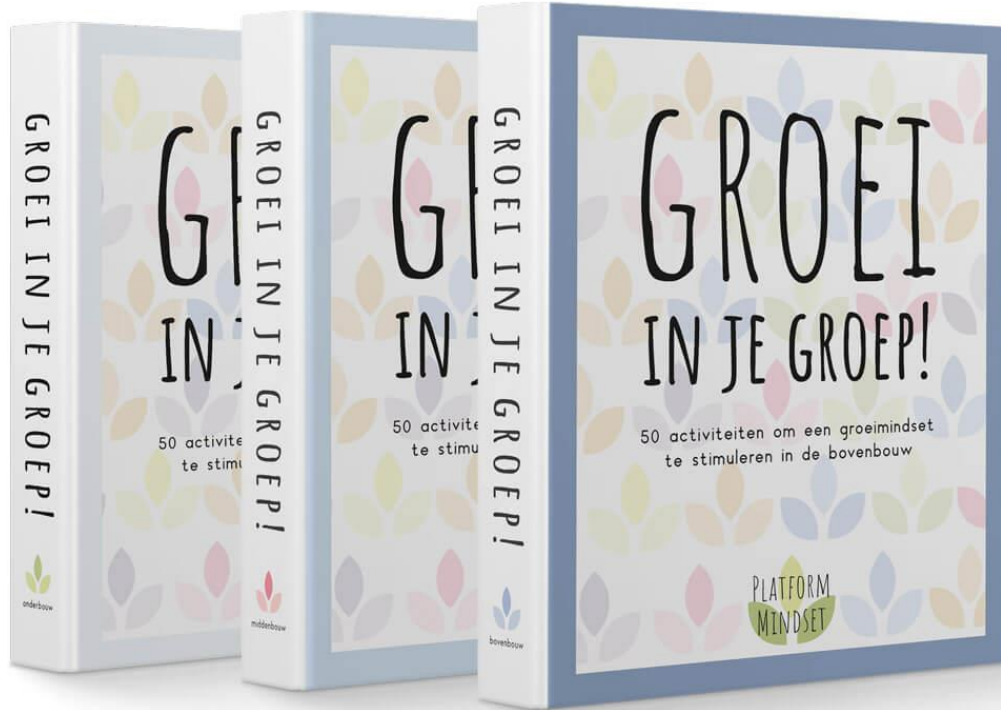

Fixed mindset

LEEF

growth mindset

VOOR TIENERS

KEN JE ZELF?

Ik leer ik het beter
 neg
 ik echt niet beter?

moeite kosten

leren?

Do 6: kijk kritisch naar materiaal

Boekenkast van Dorien

Wiskunde	Taal / Nederlands	MMWT / WO	Extra
Materialen in de binnenklasdifferentiatie			
<ul style="list-style-type: none"> • Verrijkingmap in de klas (met verrijkingsoefeningen: Zowiso, ijsbrekers, ...) • Denkpetten • Niet-routinematige vraagstukken • Snappet • Pi-challenge • Zelf een instructie(filmpje) maken/geven • Bolleboos 	<ul style="list-style-type: none"> • Eigen boeken • Eigen schrijfoopdrachten • Spellingsbingo • Zelf een instructie(filmpje) maken/geven • Outside the box • Leeskrakers • Nieuwsbegrip (A-B-C) • Au musée 	<ul style="list-style-type: none"> • Denksleutel per thema • Verdiepingsopdracht binnen de hogere denkorde van de taxonomie van Bloom • Expert binnen een bepaald onderwerp • Eigen projecten • Vlaggen challenge 	<ul style="list-style-type: none"> • Smartgames • Puzzels (woordzoekers – kruiswoordraadsels – raadsels-...) • Kieskast • Escape-game • Ipads • ...
Verkorte / compacte routes Bestaande differentiatie binnen de methode (sterretjes, driehoekjes, ...)	Verkorte / compacte routes Bestaande differentiatie binnen de methode (sterretjes, driehoekjes, ...)	Klaskrant	

Wiskunde	Taal/Nederlands	MMWT / WO	Extra
<ul style="list-style-type: none"> • Rekentijger • Krak • Rekentijger • Vierkant voor wiskunde (Wisschriften) 	<ul style="list-style-type: none"> • Taal(eigen)wijs • Denken over taal 	<ul style="list-style-type: none"> • Eigen projecten • Kraaietaken • Projecten Kraaiennest • Deelname Kangoeroewedstrijd / wiskundeolympiade • Het grote vooruitwerklabboek 	/
<p>Somplex Briljant kwartier Denken in getallen Sterk rekenwerk</p>	<p>Duolingo Sterrenwerk taal Sterrenwerk Engels Krak voor taal</p>	<p>Briljant Grej of the day Programmeren Skill leren Expeditie Moendoes</p>	

Boekenkast van Himsha

Wiskunde	Taal/Nederlands	MMWT / WO	Ander
<ul style="list-style-type: none"> • Compacte route van Wiskanjers • Wiskanjers TWIST • Krak • Eigen verrijkingsmateriaal gesprokkeld • Vierkant voor wiskunde (Wisschriften) • Sterk Rekenwerk • Kangoeroewedstrijd • Briljant Kwartier • ReKentijger 	<ul style="list-style-type: none"> • Compacte route van Taalkanjers • Taalkanjers TWIST • Zelf verzonnen opdrachten (hogere denkkordes Taxonomie van Bloom) • Wablieft • Leeskrakers 	<ul style="list-style-type: none"> • Eigen projecten • Projecten Projectklas • Grej of the day • Het grote vooruitwerkclubboek • Steam contest • Denksleutels • Hogere denkkordevragen • Taxonomie van Bloom • 'projectwijzers' • Routeboek F1 cards • Briljant onderwijs • Een collectie weetboeken 	<ul style="list-style-type: none"> • Outside the box • Groei in je groep • Werkboek LEF • Breinhelden • Prentenboeken growth mindset • Smartgames • Denkpuzzels • Praatprikkelers • Leren leren • Eduforce

Do 7: stem onderling goed af

Voorbeelden:

- Gebruik KRAK-werkboekjes
- Materialen die klasintern gebruikt worden en klasextern
- ...

--> Afhankelijk van doel(en) externe verrijgingsklas!

Do 8: Plan slim in

- Wanneer in lessenrooster?
  - > wiskunde/Nederlands?
  - > WO?
- Coachingsmomenten?
Vb. Momenten inplannen voor vragen over verrijkingstaken (vb. KRAK)

TIPS:

- Plan geen muzische vorming in tijdens externe verrijgingsklas
- Ze moeten 'gemiste leerstof' zelfstandig kunnen 'inhalen'/verwerken

Do 9: zorg voor een passende naam

- Geen elitegroepje
- Verhoogde zorg
- Afhankelijk van doel(en)

Vb:

- Ploeterklas
- Projectklas
- Kangoeroeklas
- Plusklas
- Gebaseerd op de naam van de school
- ...

https://youtu.be/AVaITa7eBZE?si=xqam6vM_k2ZS_6OT

Do 10: investeer in communicatie

Ouders

- van IIn in de externe verrijingsklas
- van IIn die niet in de externe verrijingsklas zitten

Leerlingen

- die in de externe verrijingsklas zitten
- die niet in de externe verrijingsklas zitten

(Nieuwe) leerkrachten

Ouders	Leerlingen	Leerkrachten
Infoavond	Kindgesprekken	Zorggesprekken
Infobrochure zorg	Klasgesprekken	Coachingsessies leerkrachten
Zorggesprekken		MDO
Oudercontact		Aanvangsbegeleiding
MDO		Gluren bij de burens
		Studiedagen – nascholingen

Do 11: visie op zorg

--> plaats geven van externe verrijgingsklas in schoolvisie

+ toevoegen OK-kader (onderwijskwaliteit)
+ zorgfase toevoegen

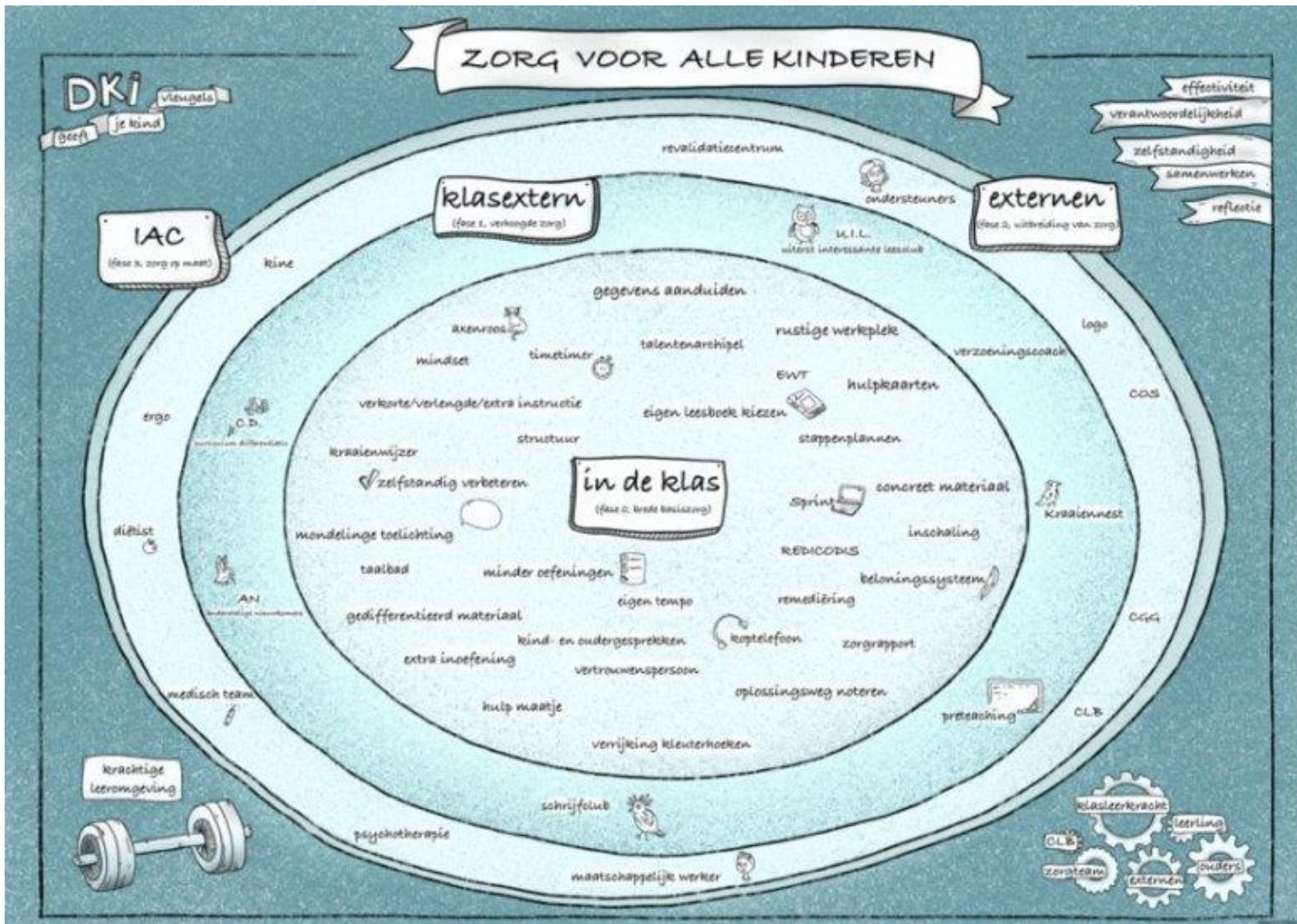

Het OK referentiekader voor onderwijskwaliteit

Legende:
 - Blauw: Resultaat
 - Groen: Doelstelling
 - Wit: Resultaatverwachting

Resultaten en effecten		Ontwikkeling stimuleren		Beleidsgebieden	
		Doelen	Begeleiding	Beleidsgebieden	
R1	De school bereikt de minimum normen en voldoet aan de gestelde prioriteit voor leerzame leeromgevingen.	D1	Het schoolteam realiseert doelgericht en lerende en leerzame leeromgevingen voor leerlingen.	B1	De school ontwikkelt en realiseert de beleidsgebieden die zijn vastgesteld in de schoolvisie.
R2	De school zorgt voor voldoende leerzame leeromgevingen voor leerlingen.	D2	Het schoolteam realiseert de leerzame leeromgevingen voor leerlingen.	B2	De school ontwikkelt en realiseert de beleidsgebieden die zijn vastgesteld in de schoolvisie.
R3	De school zorgt voor voldoende leerzame leeromgevingen voor leerlingen.	D3	Het schoolteam realiseert de leerzame leeromgevingen voor leerlingen.	B3	De school ontwikkelt en realiseert de beleidsgebieden die zijn vastgesteld in de schoolvisie.
R4	De school zorgt voor voldoende leerzame leeromgevingen voor leerlingen.	D4	Het schoolteam realiseert de leerzame leeromgevingen voor leerlingen.	B4	De school ontwikkelt en realiseert de beleidsgebieden die zijn vastgesteld in de schoolvisie.
R5	De school zorgt voor voldoende leerzame leeromgevingen voor leerlingen.	D5	Het schoolteam realiseert de leerzame leeromgevingen voor leerlingen.	B5	De school ontwikkelt en realiseert de beleidsgebieden die zijn vastgesteld in de schoolvisie.
R6	De school zorgt voor voldoende leerzame leeromgevingen voor leerlingen.	D6	Het schoolteam realiseert de leerzame leeromgevingen voor leerlingen.	B6	De school ontwikkelt en realiseert de beleidsgebieden die zijn vastgesteld in de schoolvisie.
Kwaliteitsontwikkeling		Vernieuwing onderwijsproces en leer- en leeromgeving		Oproeiing	
K1	De school ontwikkelt en realiseert de leerzame leeromgevingen voor leerlingen.	V1	Het schoolteam realiseert de leerzame leeromgevingen voor leerlingen.	O1	Het schoolteam realiseert de leerzame leeromgevingen voor leerlingen.
K2	De school ontwikkelt en realiseert de leerzame leeromgevingen voor leerlingen.	V2	Het schoolteam realiseert de leerzame leeromgevingen voor leerlingen.	O2	Het schoolteam realiseert de leerzame leeromgevingen voor leerlingen.
K3	De school ontwikkelt en realiseert de leerzame leeromgevingen voor leerlingen.	V3	Het schoolteam realiseert de leerzame leeromgevingen voor leerlingen.	O3	Het schoolteam realiseert de leerzame leeromgevingen voor leerlingen.
K4	De school ontwikkelt en realiseert de leerzame leeromgevingen voor leerlingen.	V4	Het schoolteam realiseert de leerzame leeromgevingen voor leerlingen.	O4	Het schoolteam realiseert de leerzame leeromgevingen voor leerlingen.

CSF coördinator / projectklas

(CSF = cognitief sterk functioneren)

kleuter:

Ilke Lagae (rechts)

lager:

Himsha Vanhaecke (links)

09 228 58 71

ilke.lagae@vbsdekrekkel.be
himsha.vanhaecke@vbsdekrekkel.be

Vrije Basisschool De Krekel

Doelen:

- verrijking van het curriculum, leerhonger stillen, complexere opdrachten
- stimuleren van creatief denken
- onderzoeken met hogere orde denkvragen
- vergroten van de mentale vaardigheden
- verbeteren van sociale en emotionele vaardigheden
- samenwerken met peers (ontwikkelingsgelijken)
- versterken van executieve vaardigheden
- zorgen voor meer welbevinden via een specifiek aanbod
- leerkuilervaringen, leren om fouten te maken
- leren reflecteren
- intrinsieke motivatie versterken

ZORG
op maat

Wanneer blijkt dat er, naast de de differentiatie in de klas en (in de lagere school) de werking van de .3-groepen, nog onvoldoende uitdaging is, kunnen kinderen instappen in de projectklas.

Projectklas

= Verhoogde zorg (zorgfase 1)

Noodzakelijke criteria:

Jouw kind

- is cognitief sterk functionerend
- is belemmerd in de leeromgeving waardoor hij/zij onvoldoende tot leren komt waardoor sprake is van onderpresteren en/of demotivatie
- heeft onderontwikkelde executieve vaardigheden (vb. onvoldoende kunnen doorzetten bij moeilijke taken, moeite met reguleren van heftige emoties, niet gestructureerd kunnen werken, te veel streven naar perfectie,...)

Vlaanderen
in onderwijs & vorming

WANNEER?

kleuterschool:

- 2de en 3de kleuterklas:
  - 1 lesuur per week extra uitdaging
  - 1 lesuur psycho-educatie

lagere school: 2 lessen:

- 1ste graad: dinsdag namiddag
- 2de graad: donderdag namiddag
- 3de graad: woensdag voormiddag

Steeds in overleg met zorgcoördinator, leerkracht, ouders en leerling.

Evaluatie lagere school

WAT?

- nadruk op proces (in mindere mate op product)
- executieve vaardigheden
- persoonlijke leerdoelen

HOE?

- vooropgestelde criteria en doelen
- executieve vaardigheden op het rapport
- (zelf)evaluaties
- portfolio

Op frequente basis tussentijdse evaluatie --> blijft de projectklas nog nodig?

Vlaanderen
verbeelding werkt

KU LEUVEN

TALENT

Universiteit
Antwerpen

UNIVERSITEIT
GENT

2. Voorbeelden van activiteiten

PROJECTWERK

Zelf gekozen project volgens TASC-model

--> hogere orde denkvragen

Taxonomie van Bloom:

- analyseren
- evalueren
- creëren

Copyright © Belle Wallace 2000

DENKPUZZELS

Aandachtkracht

Buigkracht

Doorzetkracht

Spiegelkracht

	3	1	3	3	2	2
2						
2		X				
3						
2					X	
4	X					
1						

MEMORISEREN

Onthoud-& Doekracht

Plan- & Regelkracht

Doorzetkracht

Spiegelkracht

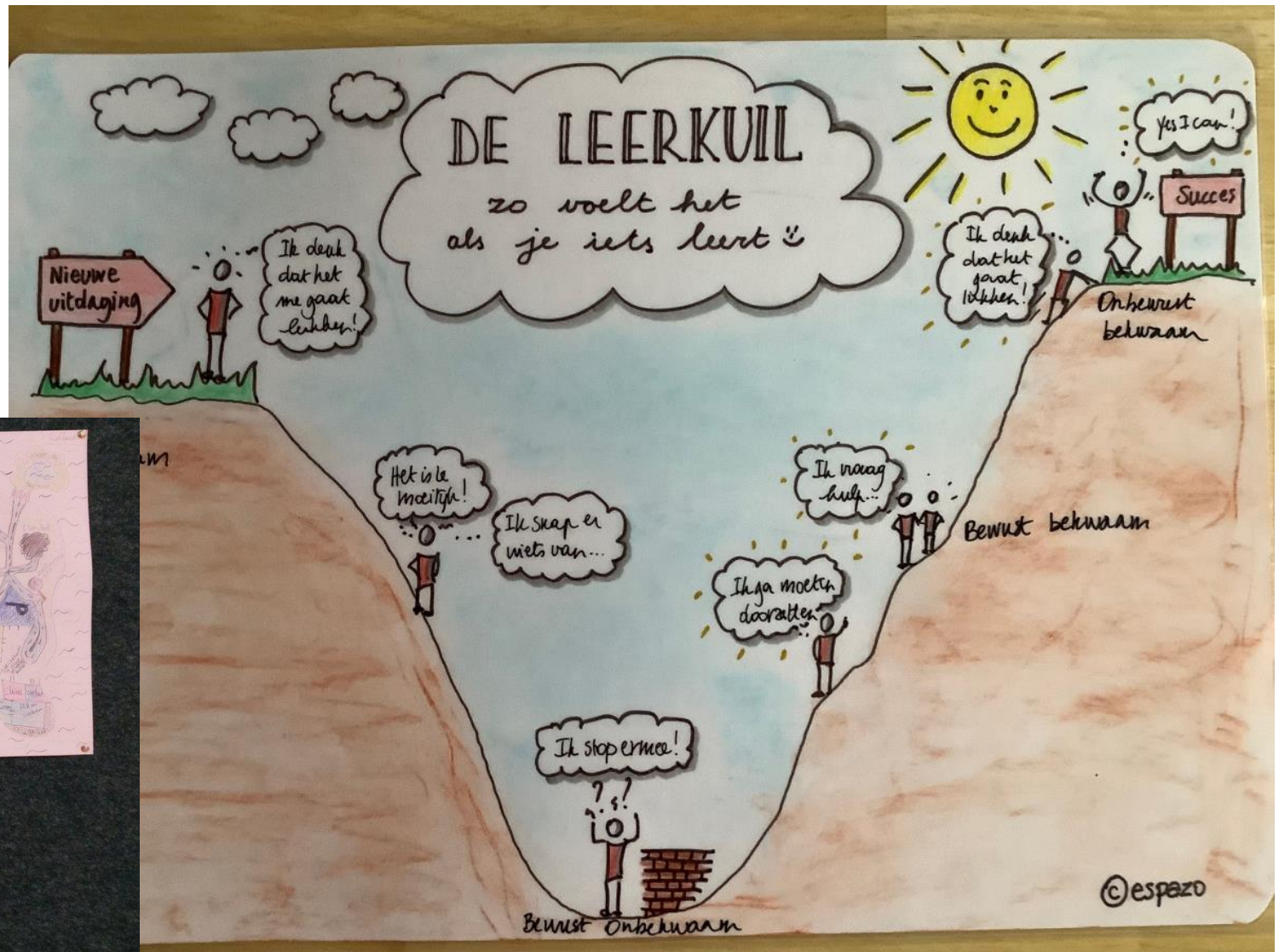

CREATIEF DENKEN

BREINOLOGIE

Zijn er nog vragen?

